

Sygn.akt III AUa 183/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 czerwca 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący : SSA Dorota Elżbieta Zarzecka (spr.)

Sędziowie : SA Teresa Suchcicka

: SA Alicja Sołowińska

Protokolant : Edyta Katarzyna Radziwońska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 czerwca 2019 r. w B.

sprawy z odwołania Ł. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

o rentę rodzinną

na skutek apelacji wnioskodawcy Ł. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 6 lutego 2019 r. sygn. akt III U 730/18

oddala apelację.

SSA Teresa Suchcicka SSA Dorota Elżbieta Zarzecka SSA Alicja Sołowińska

Sygn. akt III AUa 183/19

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. decyzją z 31 października 2018 r. przedłużył Ł. K. prawo do renty rodzinnej do 30 listopada 2018 r., tj. do końca miesiąca, w którym ubezpieczony ukończył 25 rok życia.

Ł. K. wniósł odwołanie od tej decyzji. Wskazał, że prawo do renty rodzinnej powinno być mu przyznane do zakończenia studiów podyplomowych, tj. do 30 września 2019 r. Studia podyplomowe, które podjął, są prowadzone przez Uczelnię (...)Handlową im. H. C. w W.. W związku z tym, w myśl art. 68 ust. 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, prawo do renty rodzinnej przysługuje mu do zakończenia tego roku studiów.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania. Wskazał, że studia podyplomowe nie są ostatnim rokiem studiów w szkole wyższej w rozumieniu art. 68 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dlatego ubezpieczonemu przyznano prawo do renty rodzinnej do 30 listopada 2018 r., tj. do końca miesiąca, w którym ukończył on 25 lat.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce wyrokiem z 6 lutego 2019 r. oddalił odwołanie.

Sąd ten ustalił, że decyzją z 27 lutego 2013 r. Ł. K. (urodzony (...)) uzyskał prawo do renty rodzinnej po zmarłym ojcu, ponieważ kontynuował naukę. 3 lipca 2018 r. Ł. K. ukończył studia wyższe na Uczelni (...)Handlowej im. H. C. w W., uzyskując tytuł magistra. Od 27 października 2018 r. został słuchaczem studiów podyplomowych na tej samej uczelni na kierunku zarządzanie w strukturach bezpieczeństwa, a zakończenie tych studiów jest planowane na 30 września 2019 r. Decyzją z 31 października 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. przedłużył Ł. K. prawo do renty rodzinnej do 30 listopada 2018 r., tj. do końca miesiąca, w którym ubezpieczony ukończy 25 rok życia.

Oceniając zasadność odwołania, Sąd Okręgowy odwołał się do art. 68 ust. 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2018 r., poz. 1270), zgodnie z którym jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów. Sąd stwierdził, że spór w sprawie sprowadzał się do ustalenia, czy ubezpieczony był na ostatnim roku studiów w szkole wyższej 12 listopada 2018 r., gdy ukończył 25 lat. Za bezsporne Sąd ustalił to, że ubezpieczony ukończył 25 lat, gdy był słuchaczem studiów podyplomowych. Sąd uznał jednak, że ostatni rok studiów w szkole wyższej w rozumieniu art. 68 ust. 2 ww. ustawy nie odnosi się do studiów podyplomowych. Sąd wskazał, że należy odróżnić studia wyższe i podyplomowe. Rozróżnienie to wprowadzała już ustawa z 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 65, poz. 385 ze zm.) w art. 4 ust. 2 i 4. Ustawa z 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r., poz. 572) zawierała jednoznaczne definicje studiów wyższych i studiów podyplomowych (art. 2 ust. 1 pkt 5 i pkt 11). Ustawa ta stwierdzała wyraźnie, że studia podyplomowe stanowią inną niż studia wyższe formę kształcenia przeznaczoną dla osób posiadających kwalifikacje co najmniej pierwszego stopnia, prowadzoną w uczelni, instytucie naukowym Polskiej Akademii Nauk, instytucie badawczym lub Centrum Medycznym (...), kończące się uzyskaniem kwalifikacji podyplomowych (art. 2 ust. 1 pkt 11). Aktualnie obowiązująca ustawa z 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r., poz. 1668) wyraźnie rozróżnia szkolnictwo wyższe, które zostało unormowane w dziale II ustawy, oraz studia podyplomowe, które zostały unormowane w dziale III tej ustawy. Stosownie do treści art. 160 ust. 3 tej ustawy uczestnikiem studiów podyplomowych może być osoba, która posiada kwalifikację pełną co najmniej na poziomie 6 uzyskaną w systemie szkolnictwa wyższego i nauki. Uczestnikiem studiów podyplomowych może być osoba, która ukończyła studia wyższe. Fakt, że ubezpieczony ukończył studia wyższe 3 lipca 2018 r. wynikał jednoznacznie z zaświadczenia wystawionego przez Uczelnię Techniczno-Handlową im. H. C. w W. z 3 października 2018 r., zatytułowanego „zaświadczenie o ukończeniu szkoły wyższej”.

Sąd wskazał, że art. 68 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wprowadza zasadę, że renta rodzinna przysługuje uczącym się dzieciom do ukończenia przez nie 25 roku życia. Prawodawca uznaje tym samym, że proces kształcenia na poziomie szkoły wyższej powinien zakończyć się do tej granicznej daty. Innymi słowy, ucząc się w normalnym trybie, osoba uprawniona do renty rodzinnej zakończy pobieranie nauki z końcem 25 roku życia. Natomiast w art. 68 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wprowadzono wyjątek od tej ogólnej zasady. Dotyczy on wyłącznie osób kontynuujących naukę w szkole wyższej, które przekroczyły granicę 25 roku życia, będąc na ostatnim roku studiów. Pozwala takim osobom na pobieranie renty rodzinnej do zakończenia tego ostatniego roku nauki. W ocenie Sądu Okręgowego ustawodawca wprowadził ten wyjątek niewątpliwie po to, by zapewnić źródło utrzymania studentom, którzy nie z własnej woli, kontynuują naukę w szkole wyższej po ukończeniu 25 roku życia. W przekonaniu Sądu jako wyjątek od ogólnej zasady przepis ten powinien być interpretowany ściśle, a zatem wykluczona jest wykładnia rozszerzająca. W tej sytuacji argument ubezpieczonego, że dyspozycja przepisu art. 68 ust. 2 ustawy dopuszcza również możliwość przedłużenia wypłaty renty rodzinnej na czas, obejmujący studia podyplomowe, po ukończeniu 25 roku życia, nie mógł zostać uwzględniony. W tym zakresie Sąd Okręgowy w całości podzielił stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone m.in. w wyroku z 13 stycznia 2006 r. (I UK 155/05) oraz w wyroku z 3 marca 2011 r. (II UK 303/10), zgodnie z którymi wykładnia celowościowa i funkcjonalna art. 68 ust. 2 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przemawia za możliwością wyjątkowego przedłużenia prawa do renty rodzinnej tylko tym studentom, którym brakuje już niewiele miesięcy do zdobycia dyplomu wyższych studiów, a pozbawienie ich w tym krótkim okresie prawa do renty

rodzinnej mogłoby doprowadzić do zaniechania dalszej nauki i zaprzepaszczenia kilkuletnich starań, zmierzających do uzyskania wyższych kwalifikacji zawodowych i możliwości zatrudnienia zgodnej z ich poziomem.

Sąd Okręgowy wskazał, że ubezpieczony pomija wykładnię celowościową i funkcjonalną, która wskazuje na konieczność interpretacji art. 68 ust. 2 ww. ustawy w aspekcie zdolności do samodzielnego utrzymania się dziecka po śmierci żywiciela oraz zapewnienia temu dziecku kwalifikacji do podjęcia zatrudnienia. W rozpoznawanej sprawie ubezpieczony bezspornie ukończył już studia dające mu wykształcenie wyższe, a ponadto – jak sam przyznał na rozprawie – od lutego 2015 r. prowadzi własną działalność gospodarczą w zakresie produkcji filmowej.

Reasumując, Sąd stwierdził, że Ł. K. osiągnął 25 lat życia, nie będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej. Był wówczas na studiach podyplomowych, co nie dawało mu prawa do skorzystania z dobrodziejstwa art. 68 ust. 2 ww. ustawy. Nauka na studiach podyplomowych uprawnia do wypłaty renty rodzinnej jedynie do ukończenia 25 roku życia na podstawie art. 68 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy. Zdaniem Sądu Okręgowego ZUS w zaskarżonej decyzji słusznie przyjął, że ubezpieczonemu przysługiwało prawo do renty rodzinnej jedynie do 30 listopada 2018 r., tj. do końca miesiąca, w którym Ł. K. ukończył 25 lat. Z tego względu Sąd Okręgowy oddalił odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Ł. K. złożył apelację od wyroku Sądu Okręgowego.

Zaskarżając wyrok w całości zarzucił mu naruszenie art. 68 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wskazał, że studia podyplomowe, które podjął, są prowadzone przez szkołę wyższą, dlatego Sąd Okręgowy niezasadnie przyjął, że studia podyplomowe nie są studiami w szkole wyższej w rozumieniu art. 68 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Wskazując na powyższe wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przyznanie mu prawa do renty rodzinnej do zakończenia roku studiów, tj. do 30 września 2019 r.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Stan faktyczny w rozpoznawanej sprawie nie jest sporny. Wynika z niego, że Ł. K. (urodzony (...)) uzyskał prawo do renty rodzinnej po zmarłym ojcu. 3 lipca 2018 r. ukończył on studia wyższe na Uczelni (...)Handlowej im. H. C. w W. i uzyskał tytuł magistra, a od 27 października 2018 r. został słuchaczem studiów podyplomowych na tej samej uczelni na kierunku zarządzanie w strukturach bezpieczeństwa. Planowany termin zakończenia studiów podyplomowych przypada na 30 września 2019 r.

Problem, który Ł. K. poruszył w apelacji, dotyczy wykładni art. 68 ust. 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r., poz. 1270, zwanej dalej „ustawa emerytalna”), a dokładnie tego, czy studia podyplomowe są studiami w szkole wyższej w rozumieniu art. 68 ust. 2 ustawy emerytalnej i czy prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia studiów podyplomowych, jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, uitożsamianych przez ubezpieczonego ze studiami podyplomowymi.

Sąd Apelacyjny nie zgadza się z wykładnią art. 68 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, którą zaprezentował ubezpieczony. Artykuł 68 stanowi w ustępie 1, że prawo do renty rodzinnej przysługuje dzieciom własnym, dzieciom drugiego małżonka i dzieciom przysposobionym do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 roku życia, a w ustępie 2, że jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów. Zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z 22 stycznia 2008 r. (I UK 207/07) i z 13 stycznia 2006 r. (I UK 155/05), prawo do renty rodzinnej dla dziecka ze względu na wiek ulega przedłużeniu w razie kontynuowania nauki w szkole, nie dłużej niż do osiągnięcia 25 lat życia, z zastrzeżeniem art. 68 ust. 2. W tym stanie rzeczy studia w szkole wyższej mogą być traktowane jako wyjątek od

regulacji z art. 68 ust. 1 pkt 2, ale tylko co do zdarzenia, którym jest osiągnięcie 25 lat życia na ostatnim roku studiów w szkole wyższej. Skoro jest to wyjątek, to nie obejmuje on wszystkich rodzajów studiów.

Przepis art. 11 ust. 1 ustawy z 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r., poz. 1668) wyraźnie rozróżnia „studia” oraz „studia podyplomowe lub inne formy kształcenia” jako formy kształcenia prowadzone przez uczelnię należącą do systemu szkolnictwa wyższego. Art. 64 ust. 1 pkt 1-3 tej ustawy wyjaśnia, że studia są prowadzone na poziomie: studiów pierwszego stopnia, studiów drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich, a miano studenta przysługuje jedynie osobie kształcącej się na tego rodzaju studiach, nie przysługuje natomiast osobie pobierającej naukę w ramach studiów podyplomowych, o których mowa w art. 160 ust. 1-4 tej ustawy. Zgodnie z art. 160 ust. 3 ww. ustawy uczestnikiem studiów podyplomowych może być osoba, która posiada kwalifikację pełną co najmniej na poziomie 6 uzyskaną w systemie szkolnictwa wyższego i nauki, przy czym w myśl art. 8 pkt 9 Ustawy z 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 2153) kwalifikacje na poziomie 6 Polskiej Ramy Kwalifikacji można nabyć poprzez uzyskanie dyplomu ukończenia studiów pierwszego stopnia.

W świetle tych przepisów studia podyplomowe stanowią inną niż studia („zwykłe”) formę kształcenia przeznaczoną dla osób legitymujących się dyplomem ukończenia studiów co najmniej pierwszego stopnia w systemie szkolnictwa wyższego. Istnieją zatem różnice prawne i faktyczne pomiędzy studiami („zwykłymi”) i studiami podyplomowymi. Umocnia to jedynie trafność stanowiska, że ostatni rok studiów w szkole wyższej w rozumieniu art. 68 ust. 2 ustawy emerytalnej nie odnosi się do studiów na studiach podyplomowych. Do ukończenia nauki na studiach podyplomowych (realizowanych po ukończeniu studiów co najmniej pierwszego stopnia) może mieć zastosowanie art. 68 ust. 1 pkt 2, a nie art. 68 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Oznacza to, że jeżeli dziecko, o którym mowa w art. 68 ust. 1 ustawy emerytalnej, po ukończeniu 16 roku życia kontynuuje naukę na studiach podyplomowych, to jest z tego tytułu uprawnione do renty rodzinnej do ukończenia nauki na tych studiach, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat.

Mając na uwadze te przepisy, Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Okręgowego i organu rentowego, że pobieranie nauki na studiach podyplomowych uprawniało ubezpieczonego jako dziecko kontynuujące naukę w szkole do pobierania renty rodzinnej do osiągnięcia 25 roku życia. Ł. K. ten wiek 12 listopada 2018 r., dlatego tylko do końca miesiąca, w którym ukończył 25 lat, było możliwe przedłużenie mu prawa do wypłaty renty rodzinnej po zmarłym ojcu. Wobec braku spełnienia przesłanek określonych w art. 68 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prawo to nie mogło stanowić podstawy do wypłaty tego świadczenia w okresie późniejszym.

Z tego względu apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu, na podstawie art. 385 Kodeksu postępowania cywilnego.

SSA Teresa Suchcicka SSA Dorota Elżbieta Zarzecka SSA Alicja Sołowińska